

25/9.

Dla
Jasne Wielmożnego
Pana Kapitana Morawskiego.

Raport.

Podroz.

Ł Strakowa wyjechałem
na przepustkę C.K. Policyi
D. 22 Sierpnia. — pociągim
wieczorowym do Oświęcimia.
Ł Oświęcimia wziąłem bilet
do Katswic; jednakże san-
darn oznajmił mi że muszę
wysiąć w Mysłowicach i
że tylko konimi mogę jechać
dalej. — Rano dnia 23 wyjął
ten dorozek w Mysłowicach.
Na moście w Mysłowicach
posterunek z kilku osób obej-
rzał dokument dany mi
na przejazd przez Prusy
i przy kilku obecnych osobach
zrobił głośną uwagę słowem
"sapijon" i pozwolił przejechać.

116

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

116
PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

113

Dnia 23 byłem w Sosnowcu,
ale będąc uważnym na
nieostroiność władz Pruskich
postanowiłem jechać dalej
na własne ryzyko możli-
wie nie okazując docu-
mentów na Prusy. - W Be-
dlinie tegoż dnia spotka-
łem znajomego żyda z War-
szawy, który zamieszkiwał
w Krakowie od tego dnia
dziatem się potrzebnych
do dalszej drogi szczegó-
łów i pojechałem dalej
z poświadczonym rosyjskim naj-
czym świadectwo na wyjazd
z granic Prus, gdzie bawił
na kuracyi. - Dnia 24
byłem w Czystochowie i
nocowałem w Nowo Radowsku
2. 25 byłem jadąc przez
Piotrków w Łodzi i w
Łodzi nocowałem. - W
Piotrkowie przez ostatni
pasterunek Pruski przeje-
chałem za dokumentem,
obcym, który mi wręczył
Worobikarz. - Na Tabjami-
cani w pobliżu Łodzi do-
ciał mnie miły rapach
Drieglein i przejechało ca

50 kroków. Nie zatrzymywali nas wyrzekłszy tylko
"by się usunąć w prawo"

Do Łodzi wjechaliśmy
przez cały smutny wyległych
na ulicę ciekawych - milicji
i mieszkańców i ulicę piot-
kowską jechaliśmy noga za
nogą, często zatrzymując
się parę godzin aż do hotelu.
Rano wyjechałem dalej
wziąwszy dorózkę do Skier-
miewic. —

W Strykowie dorózkars
pomimo że miał prostą
drogę przy kościele ^{objechał} jako
krzyż. — Wjechaliśmy
z wiosek; w tem na wozach
otoczona nas milicja
z miasta Strykowa, która
za nami pogoniła i pomi-
mo mojego energicznego
protestu zawróciła nas
do Strykowa. Tam milicja
poddana nas w ręce dragonów
poddana ścisłej rewizji i
tak dostawiła nas do Główna
głównym Działaczem w tym
wypadku był wójt m. Strykowa.
— W Głównie po aresztowa-
niu nas jako uciekających

117

117 155

Przed milicją miasta
Strykowa, (gdzie tak
nas oskarżył wójt miasta
Strykowa) byliśmy posta-
wieni pod konwoj, poddani
ponownej rewizji i ustnej
indagacji. - Z powodu
aresztowania nas (co
napewno było urzędowe
provokacyjne, ponieważ
Dorochka rozmyślił się
nie zatrzymać przed
milicją i nie miał stypu
Dorochki numeru mając
numery tylko na latarniach. -
W Głowie wykonali na
nas rodzaj sądu polowego
(przy czym mój towarzysze
zemdlał ze strachu). -
Uznali nas za bandę
niebezpiecznych i pod
konwojem z rozstawionem
po karoszlach wojskiem
specjalnym wozem z
lokomotywą odwieśli nas
do Łowicza. - W Łowiczu
za Tapówką pisarzowi
i pilnującym, oraz straż
w tym celu, żeby się uwolnić
już w Łowiczu-biletów lo-
teryjnych na sumę Łapczug
2450 rubli. - Otrzymałem

25/9. 2.)

tak zwane po rosyjsku
udostowierzenie na wolny
prejazd do Warszawy z
datą stylu starego 14 augusta
1914 roku. wydaną i podpisa-
ną przez Komendanta
m. Łowicza podkownika
Burmaha. —

W Warszawie starając się
o nowy paszport mogłem
wyjechać dopiero dnia
10 Września nowego stylu.
Przez Briesi do Moskwy.
Do Moskwy pociągkiem pospiesz-
nym wyjechałem 19 Września
n. stylu o godzinie 1³⁰ po poł.
licząc czas m. Moskwy. —

Do Warszawy przyjechałem
1 Września w nocy, zatrzymałem
się w hotelu Wiedeńskim i
po południu nie mogąc z
miejsca dostać biletu do
Kielc wziętem bilet do
Iwanowa i stamtąd do
Kielc przyjechałem tymże
pociągkiem, wręczywszy za
bilet koszt konduktorowi.
W Kielcach zatrzymałem
się w hotelu polskim. Udałem
się do Komendanta i otrzyma-
łem tak zwany propuszc imienny
do Jedrzejowa. W Jedrzejowie
nocowałem i dnia 22 września

157

118

118

wyjchatem do Miechowa.
W Miechowie posterunek
przepuścić mnie do miasta
na podstawie świadectwa
z politechniki creckiej, które
okazatem różnirowsi cre-
chowi rozmawiając z
nim po crecku. - Następ-
nie w mieście odwiedziłem
swego stryja geologa któ-
ry wskazał mi Mana
komendanta Olśnowskiego
jako głowę miasta Miechowa
i po wylegitymowaniu
się otrzymanem ułatwieniu
przejazdu do Krakowa
oraz dokument imienny.
Dnia 24/9 1914 roku sta-
wilem się rano dla rdania
raportu ustnego.

Sprawy wojska

W końcu Sierpnia rdaje
się dnia 29 ery ter 31 wysta-
tem pod adresem umówio-
nym do Amsterdamu
zawiadomienie, pisząc
na widokówce list otwarty
w którym określiłem ilość
wojska Pruscia według

stanach strażnionych
od solidnych kupców z
Przemyśla i przejeżdżają-
cych przez Przemyśl. —
obnieśliśmy ilość na 10 do-
14 korpusów. — W drodze
powrotnej w Przemyśle był
głównie stacjonowany pułk
36 i 48. t. j. dnia 20/now. s.
Dnia zaś 11/now. s. głównie pułk
81 i 82. — W pułku 81 i 82
kawiąc w Moskwie widnia
tem rannych tych pułków
którzy opowiadali że
brali udział ^{z w bitwie} z Austryjaczami;
którzy bardzo napalerywie
się kili. — Przy drodze
od Warszawy do Moskwy,
linja strażona jest głównie
przez różnierny pułk
119 i w niewielu wypadkach
159. — Ostatnich dni jazdy
w D. 21 września w Warszawie
było dosyć dużo oficerów
i przeciągali powózki i
jasscryki do armat w
ilości paruset. Wojska
regularnego spotykać się
malo. Na stacyi między
Radomiem a Kielcami stalo
paruset konasów i różniernie
z pułku 150. — Przed Jedzejowem

jadąc 9. 29/ spotkaniem
oddział koraków jadący
Aruchtem w ilości około
50 z oficerem. Zechali do
Kielc szosą, doszyc' uwobod-
nie. Dorożki mającej nie
zaczepiali i doszyc' uprzej-
mie spoglądali na nich. —
Wogóle wojska względem
Polaków mają szczeniie ra-
chowyc' się uprzejmie. —

p.s. Podczas przymusowego
zatrzymania się w Warszawie
od nacownych świadków wiem,
że prowadzili pod eskortą dra-
gonów koraków wprost Dzi-
kich, którzy wjechawszy do
Warszawy zapytawali: „czy to
jest berlińska gubernja? —
I dries tż wysłali dla puzrese-
nia ich na miasta pruskie.

25/9.

30)

Wracenia polityczne.
od Lowicza do Moskwy
i z powrotem aż do Wile.

Podacy moi w Królestwie
Polskiem byli przygotowani
do powstania i mogli
dać rekruta szkole pół
miljona. —

Powodem względnej
cierności było głównie
to, że wojska pruskie
sąły zupełnie oddzielnie
nie tacznie z Austryackimi,
co robiła decydujące wraże-
nie, że Królestwem podzielił
się Prusy z Austryją i znów
będziemy pokonywani.
Kalisz i Czesłochowa po-
tem całą sympatyz posta-
wily po stronie Rosyi,
nie tyle ze względu na
oderwę głównego wódra
Mikotaja Mikotajewicza,
ile na przekonanie że
Francya i Anglja nie
chcą dać się wzmóc
skrytno Rosyi w razie
zwycięstwa tej się, muszę
Polsce dać największą

166

mierzalność od Rosyi. —
Stoją obecnie wyczerkująco
chwili decydującej o
losach Polski: —

Rosjanie swoim ruy-
crazem obiecują wiele,
a mogąc nie dali by
ulg żadnym, a temu każdy
Polak wie dobrze. — Co
do Austrii Rosjanie są
zdania ogólnego że tylko
i wyłącznie Prusy wecią-
gnęły Austrię do walki
z Serbią i Rosją, tak
utrzymuje prasa jak i
powarżni Rosjanie. — Prusa-
kowie Rosjanie mienawidzą
jednakże, ile widziatem
z jeńcami obchodzą się
niekbył wrogo. — Za sądu
się przyczyną pewnej deli-
katności ucuci i usła-
chetnieniem obycrajów
głównie jest raptowne,
a bezwzględne wycofanie
wszelkiego alkoholu nawet
piwa w całej wojującej
Rosyi. —

Obecnie są mniemania,
że z Austryą uda się
im nawrócić pokój i wten
%

sposob' osobnic' Prusy,
ktore w tedy prędyj
będy rozbite. —

Jestem osobistego ada-
mka, że w razie utwo-
rzenia zupełnie samodziel-
nego Królestwa Polskiego,
jako Państwa niemieckiego,
cała sympatja była by
po stronie Austrii; której
Wielki Wzrost Polaka
nawdzięcza; i se względu
na wspólne dobro, tak
przyjaciółki naszej Austrii,
jak i Polski, takiego
rezultatu naterj życzyc',
a to i z tego powodu, że
ani Prusy ani Rosya w
dniu decydującym na nasze
potężenie z Austryją po
jednym berłem na nie by
się nie zgodziły. —

Wzycięzka, czy zwyciężo-
na Austrya stawiając
na wszechwiatowym
kongresie utworzenie
Polski niemieckiej wygra
przewagę europejską ponie-
war' wolną Polskę będzie
miała całym sercem i ra-
mieniem sobie oddaną. —

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

121

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

163

p. 1.

W Moskwie napisalem
się na czełku Towarzystwa
„ka Rosji” Tam i w in-
nych Towarzystwach
stwierdzilem nadzwyczaj-
ną uprzejmość dla pola-
ków. — W teatrach dają
sztuki polskie, Rosyjskie
jak „Kyril sa caria” są
w akcji nieprzyjaznej
dla Polaków formicuniane
i wogóle chcą Polakom
okazywać przyjaźń. —
W Warszawie dają darmo
przejazd całym tysiącom
robotników do Rosji
do kopalni ca 20000 do
Moskwy i Petersburga
z górą 600 inteligentnym.
Te i tym podobne świadczy
wygodne dla siebie przystugi-
maskując je przyjaźnią dla
Polaków, w czem nieświadomie
pomaga im inteligencja polska.